

Phẩm 6: BÁT-NHÃ BA-LA-MẬT

Bấy giờ, Bồ-tát Văn-thù-sư-lợi bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn! Con xin hỏi về Bát-nhã ba-la-mật. Có phải tất cả hàng Thanh văn, Duyên giác đều từ Bát-nhã ba-la-mật mà ra phải không? Có phải tất cả Phật, tất cả pháp đều từ Bát-nhã ba-la-mật mà ra phải không?

Phật đáp:

–Đúng vậy, đúng vậy! Tất cả hàng Thanh văn, Duyên giác, tất cả Phật, tất cả pháp đều từ Bát-nhã ba-la-mật mà ra cả. Bồ-tát đối với sắc hành, hành nơi tướng, đối với sắc hoại hành, hành nơi tướng. Nếu đối với sắc diệt hành thì hành nơi tướng. Nếu hành sắc không, thì hành nơi tướng. Như vậy là Bồ-tát không có phương tiện tu hành Bát-nhã ba-la-mật.

Này Bồ-tát Văn-thù-sư-lợi! Bát-nhã ba-la-mật không dùng tâm ý thức mà tu hành.

–Bạch Thế Tôn! Nếu Bát-nhã ba-la-mật không nắm bắt được như thế thì làm sao tu hành Bát-nhã ba-la-mật?

Phật bảo Bồ-tát Văn-thù-sư-lợi:

–Tu hành ấy chẳng phải là tu hành, là vì không dùng tâm ý thức. Này Bồ-tát Văn-thù-sư-lợi! Tâm nghĩa là tích tụ, ý nghĩa là nhớ nghĩ, thức nghĩa là hiện biết. Như vậy là không dùng tâm ý thức này mà tu hành Bát-nhã ba-la-mật, không cho sự tu hành là tu hành, vì không xứ là tu hành.

Tu hành là không nương vào Dục giới, Sắc giới và Vô sắc giới. Không phải quá khứ, không phải vị lai, cũng không phải hiện tại. Không phải trong, ngoài, không phải trung gian. Tu hành như vậy là tu hành Bát-nhã ba-la-mật.

Không tu hình sắc là tu Bát-nhã ba-la-mật. Không phải đất, nước, gió, lửa là tu hành Bát-nhã. Không phải có, không phải không, không phải Thanh văn, Duyên giác, không phải thiện, bất thiện, vô ký, không phải mười hai nhân duyên, không phải nam, không phải nữ; không phải chẳng nam, không phải chẳng nữ, không phải thường, không phải trí, không phải sinh, không phải diệt, không thể đếm, không thể bàn, không thể nói năng, không thể nương tựa, không

LINH SƠN PHÁP BẢO ĐẠI TẠNG KINH

danh tự, không tướng, không tướng khác, không tăng, không giảm, tự tánh thanh tịnh, chân thật, không thể biết, bao trùm khắp cả hư không, không sắc, không tạo tác, vượt hơn ba đời, không khổ, không vui, không mặt trời, mặt trăng và các sao. Tu hành như vậy mới là tu hành Bát-nhã ba-la-mật.

Chân thật không phải là Bát-nhã ba-la-mật, Bát-nhã ba-la-mật không phải là chân thật. Nay Bồ-tát Văn-thù-sư-lợi! Tu hành như vậy mới gọi là Bát-nhã ba-la-mật.

Đức Phật liền nói kệ:

*Pháp này không nghĩ bàn
Lìa cả tâm ý thức
Đoạn tất cả ngôn ngữ
Là tu hành Bát-nhã.*

M

Phẩm 7: HỮU DƯ KHÍ

Bấy giờ, Bồ-tát Văn-thù-sư-lợi bạch Phật:

–Bạch Thế Tôn! Tất cả hàng Thanh văn, Duyên giác có còn phát khởi phiền não không? Nếu khởi thì có bao nhiêu phiền não?

Phật đáp:

–Vì chưa trọn vẹn nên gọi là khởi. Ví như khí hương. Nói về khí thì có đến hai mươi bốn thứ nghiệp khí: Khí kiến xứ, khí nhiễm, khí sắc nhiễm, khí hữu nhiễm, khí vô minh nhiễm, khí hành, khí thức xứ, khí danh sắc, khí sáu nhập, khí xúc, khí thọ, khí ái, khí thủ, khí hữu, khí sinh, khí lão, khí bệnh, khí tử, khí ưu, khí bi, khí khổ, khí não, khí mệt nhọc, khí nương tựa. Đấy gọi là hai mươi bốn thứ khí. Ngoài thân, khẩu, ý ra thì đây gọi là nghiệp khí. Đoạn kiến, thường kiến, gọi đó là khí kiến xứ. Tham chấp vào y bát... đấy gọi là khí nhiễm. Mười thứ sắc ý, gọi đó là khí sắc nhiễm. Vô sắc giới gọi đó là khí hữu nhiễm. Trí không thanh tịnh, trí bị chướng ngại, trí không biết khắp, gọi đó là khí vô minh. Nếu thân, khẩu, ý giác quán đến các thứ, gọi đó là khí hành. Nhớ tưởng đến tất cả sắc có khổ, có vui, không khổ, không vui, tưởng phân biệt như vậy, gọi là khí thức xứ. Cứng, ướt, nóng, nhẹ, động, tất cả đều có, gọi đó là khí danh sắc.

LINH SƠN PHÁP BẢO ĐẠI TẠNG KINH

Mắt nhìn sắc, tai nghe tiếng, mũi ngửi hương, lưỡi nếm vị, thân xúc chạm, ý đối với pháp, gọi đó là khí sáu nhập. Lạnh, nóng, cứng, ướt, đói, khát, ấm, trơn, đây gọi là khí xúc. Thọ nhận khổ, vui, không khổ, không vui, gọi đó là khí thọ. Họ, tên, đất, nước, dục giới, sắc giới, vô sắc giới, khổ não, đói khát... đối với những thứ ấy mà không biết đủ, thì gọi là khí ái. Dục thủ, kiến thủ, giới thủ, đây gọi là khí thủ. Dục hữu, sắc hữu, vô sắc hữu, gọi đó là khí hữu. Đời sau đối với khổ địa ất sẽ sinh, gọi đó là khí sinh. Các căn bị suy hoại, gọi đó là khí lão. Các thứ bệnh hoạn gọi đó là khí bệnh. Tưởng Niết-bàn, tưởng chết, đây gọi là khí tử. Thân thể khô gầy, đây gọi là khí ưu. Kêu la, khóc lóc, đây gọi là khí bi. Thân thể bị phiền não, bức bách, gọi đó là khí khổ. Quá khổ, đây gọi là khí não. Thân tâm khốn đốn, gọi đó là khí mệt nhọc. Bị sợ hãi không có nơi nương tựa, gọi đó là khí nương tựa.

Này Bồ-tát Văn-thù-sư-lợi! Đây gọi là hai mươi bốn thứ khí. Này Bồ-tát Văn-thù-sư-lợi! Chư Phật Thế Tôn không lấy sự quay về nương tựa vào khí, để làm chỗ quay về nương tựa. Vì sao? Vì chỉ có Đức Như Lai mới làm chỗ nương tựa cho chúng sinh. Tất cả chúng sinh không phải là nơi để quay về nương tựa. Đức Như Lai không có tướng, không lường xét, không tích tụ nhân, Thanh văn nghe pháp, Phật không nghe pháp. Vì sao? Vì không chỗ nào là không biết.

Đức Phật liền nói kệ:

*A-la-hán có khí
Là do có lỗi lầm
Chỉ có Phật vượt qua
Làm chỗ nương chúng sinh.*

M